

DYSLEXIE EN DE DIGITALE WERELD

Schrijven, lezen, afspraken bijhouden, bellen, bankieren: alles gaat tegenwoordig digitaal. Is dit een vloek of een zegen voor mensen met dyslexie? Léon Biezeman, zelf dyslectisch, maakt de balans op.

TEKST: LÉON BIEZEMAN

De huidige digitale wereld biedt mogelijkheden te over voor mensen met dyslexie. Zonder computers en de juiste software zouden we nog steeds een cassette-bandje in de speler moeten stoppen om de luisterboeken van Dedicon af te spelen. De computer helpt ons ook om foutlozer te schrijven. De spellingscontrole is een uitkomst en er zijn zelfs dicteerprogramma's, zodat we zelf nog nauwelijks hoeven te schrijven als we dat niet willen. Daarnaast biedt het internet een veelheid aan informatie zodat we heel veel weetjes gewoon op kunnen zoeken.

De juiste informatie

Bij dat zoeken gaat het echter vaak mis, er is zoveel informatie

te vinden op het internet dat je door de bomen het bos niet meer ziet. Dit geldt overigens niet alleen voor mensen met dyslexie, bijna iedereen heeft hier problemen mee. Het vergt aardig wat vaardigheden om de juiste informatie te vinden en om valse informatie te herkennen. Wanneer we iets zoeken over bijvoorbeeld onze hobby zien we al snel welke informatie klopt en welke niet. We beschikken dan over voldoende kennis over het onderwerp om de informatie op juiste waarde te schatten. Maar als we zoeken op een onbekend onderwerp wordt het lastiger. Stel dat je net hebt gehoord dat je dyslexie hebt en dat je daar van alles over wilt weten.... Misschien laat je je dan wel een dure bril aansmeren of laat je je wijsmaken dat dyslexie te genezen is. Er gaan zelfs stemmen op dat dyslexie een gave zou zijn.

Tegenover al deze valse informatie is gelukkig ook voldoende juiste informatie te vinden. Degene die dyslexie bij je heeft vastgesteld kan je naar zijn/haar website verwijzen, daar zijn dan weer links te vinden naar andere websites die over het algemeen wel betrouwbaar zijn. Zoek hierbij overigens niet te lang door, de informatiestroom is eindeloos. Beperk je tot de vraag en het daarbij passende antwoord, heb je dat antwoord gevonden zoek dan niet verder.

Plaatjes

Door de veelheid aan informatie lopen we het risico dat we slordiger

worden en met we bedoel ik in dit geval de maatschappij in zijn geheel. We krijgen met name op de sociale media zoveel links en informatie voorgeschoteld dat we snel kijken, een paar woorden lezen en dan denken dat we weten hoe het zit. Die halve woorden, regelmatig ook nog eens verkeerd gespeld, worden dan weer vrolijk doorgegeven en voor zoete koek geslikt. Daardoor wordt het steeds lastiger om de juiste informatie uit te filteren. De sociale media maken ons ook gemakzuchtiger. Neem bijvoorbeeld Facebook. Teksten zonder plaatjes worden nauwelijks nog gelezen. Het zijn de plaatjes en foto's die onze aandacht trekken en we proberen in één beeld alle informatie te vangen. Dat kan ideaal zijn, we zien in één oogopslag waar het om gaat en de aanvullende tekst dient dan als ondersteuning in plaats van andersom. En hoe kleiner de schermen worden, hoe meer we afhankelijk worden van juist die plaatjes. Hele teksten lezen op een mobieltje is toch een stuk lastiger dan plaatjes kijken

Emoticons

Wat betreft die mobieltjes: de afkortingen vliegen je daar om de oren en emoticons geven de bijbeho-

rende emoties weer van een knipoog ;-) tot verdriet :-(. Dit is vaak herkenbaar en handig in het gebruik, maar wat we ons niet realiseren, is dat deze afkortingen en emoticons ook in het dagelijkse taalverkeer, zoals e-mail, sluipen. En dat geeft, samen met steeds slordiger wordende omgang met de taal, zoals halve woorden en verkeerde spelling, steeds meer problemen. Vooral mensen met dyslexie, die toch al moeite hebben met 'gewone' spelling, hebben daar last van. Ze worden via de social media, mail en app-jes opgezadeld met steeds weer een andere vorm van communiceren, met een slordiger taalgebruik en met foutieve spelling.

Mail

Daarnaast worden we soms ook overvoerd met een veelheid aan mail en app-jes. Hoe bewaar je die? Wanneer je nog 'ouderwets' post op papier krijgt, maak je die meestal meteen even open, waarna het in de papierbak belandt of bijvoorbeeld op de stapel administratie. Maar de e-mail in de inbox lijkt ons niet in de weg te zitten en blijft daar vaak in zitten, tot we een eerste aanmaning krijgen. Dan blijkt dat we door de veelheid aan mail een rekening over het hoofd hebben gezien. Of die mail waarin allerlei informatie staat over de afspraak voor morgen, hoe vind je die snel weer terug? Uiteindelijk lukt het meestal wel, maar vaak toch met de nodige stress. De mapjes die je naast je inbox hebt aangemaakt helpen wellicht, maar dan moet je dat mailtje daar wel naar toe hebben

verplaatst. En wat te denken van die mail van je favoriete vereniging die tegenwoordig haar magazine alleen digitaal verstuurt? Je bent zo gewend aan nieuwsbrieven zonder bijlagen dat je wel de mail leest, maar soms niet in de gaten hebt dat in de bijlage het complete magazine zit!

Online magazines

Magazines zijn voor veel mensen met dyslexie lastig te lezen vanaf een beeldscherm. De letters op het scherm lijken op één grote brij aan vlekjes die eerder aan plaatjes dan aan woorden doen denken. De leesinspanning wordt daardoor, maar ook door het feit dat een online magazine anders 'leest' dan een normale informatieve website, groter. Het verschil? Een online magazine is gevuld met artikelen die achter elkaar doorgaan in een-

zelfde document. Heel vermoeiend. Het nadeel ten opzichte van papier moge duidelijk zijn. Een papieren versie leg je makkelijk even aan de kant als je genoeg gelezen hebt. Als je een digitale versie wegklikt open je daarna het bestand minder snel en waarschijnlijk ben je het bovendien ook kwijt. Ook zijn er mensen met dyslexie die graag met de wijsvinger de woorden in de tekst volgen, omdat ze anders woorden door elkaar husselen en de zinnen niet goed kunnen volgen.

Voorleesfunctie

Aan de andere kant vinden sommige mensen met dyslexie de online magazines juist wel prettig. Het geeft ze de mogelijkheid om de pagina te vergroten, waarbij automatisch ook de letters groter worden, wat voor hen de leesbaarder bevordert. Daarnaast zijn sommige magazines

ook voorzien van een voorleesfunctie, helemaal ideaal wanneer het lezen teveel moeite kost. Die voorleesfunctie vraagt wel om de juiste software, en die moet geïnstalleerd worden. Dat zorgt dan weer voor andere uitdagingen. Gelukkig staat op de meeste computers al voorgeprogrammeerde software en hoeft je bij gebruik 'alleen maar' akkoord te gaan met de gebruikersvoorwaarden die toch niemand leest...

Updates

En wat te denken van die updates die gevraagd en ongevraagd plaatsvinden. Neem bijvoorbeeld het schrijfprogramma Word. Ben je net gewend aan 'Word' 2010, komt microsoft met een upgrade Office 365 aanzetten. Gebruiksvriendelijker noemen ze dat, maar ondertussen zijn een aantal functies en mogelijkheden uitgebreid, verplaatst of

verdwenen. Dat wordt weer een lastige puzzel. Hoe vind je alles terug?

Onderzoek

Dyslexie en de digitale wereld, zo beschouwd brengt het veel problemen met zich mee, maar geeft het ook vele mogelijkheden. We moeten ons realiseren dat digitalisering ten dienste moet staan van de gebruiker. Onderzoek naar dyslexie en de mogelijkheden voor dyslectici bij het gebruik van de digitalisering zou een goed inzicht kunnen verschaffen in waar, wanneer en voor wie bepaalde toepassingen het meest geschikt zouden zijn.

Voor tips en informatie over digitale hulpmiddelen en ondersteuning, kijk op:
<http://www.impulsenwoortblind.nl/hulpmiddelen-bij-dyslexie/>

OVER LÉON BIEZEMAN

Léon Biezeman heeft dyslexie. Hij studeerde Creatief Educatief Werk en orthopedagogiek en hij deed onderzoek naar hoe mensen met dyslexie leren. Hij zet zich in om dyslexie op de kaart te zetten, schreef er een aantal artikelen en boeken over, waaronder 'Schrijven met dyslexie' en 'Appzurt - dyslexie van a tot z'. Daarnaast maakt Léon deel uit van het Expert-team Balans/ NVA, is hij extern adviseur van de onderwijsgroep van Impuls & Woortblind en 'Charity Ambassador' voor Dyslexia International, een organisatie die nauw samenwerkt met UNESCO.

Zie ook zijn website:
www.verdraaid.nl